

УДК 811.133.1'373

КОСОВИЧ О.В.

(Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

ПРО ЛІНГВІСТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ НЕОЛОГІЗМІВ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СФЕРИ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ НОВІТНЬОГО ПЕРІОДУ. ДОЦІЛЬНІСТЬ УКЛАДЕННЯ СЛОВНИКА

У статті розглядаються неологізми сучасної французької мови політичної сфери. Досліджуються лінгвістичні перспективи неологізмів з врахуванням константних ознак, необхідних для отримання новим словом статусу повноправної одиниці мовної системи. Автором розглядається доцільність укладення словника політичних неологізмів сучасності.

Ключові слова: неологізм, неологізація, політична сфера, лінгвістична перспекція.

Косович О.В. О лингвистических перспективах неологизмов общественно-политической сферы во французском языке новейшего периода. Целесообразность составления словаря. В статье рассматриваются неологизмы современного французского языка политической сферы. Исследуются лингвистические перспективы неологизмов с учетом константных признаков, необходимых для получения новым словом статуса полноправной единицы языковой системы. Автором рассматривается целесообразность составления словаря политических неологизмов современности.

Ключевые слова: неологизм, неологизация, политическая сфера, лингвистическая перспекция.

Kosovych O.V. On linguistic perspective of French neologisms of politics sphere in modern French. Reasonability of vocabulary compiling. Political neologisms of modern French language are examined. Linguistic perspectives of neologisms taking into consideration the constant criteria that are necessary to receive the status of full unit of language system by new word are studied. The appropriateness of Modern political neologisms dictionary compiling is considered.

Неологізми соціально-політичної сфери є об'єктом постійної уваги лінгвістів, оскільки дана галузь людської діяльності динамічно розвивається, і це, відповідно, супроводжується виникненням позначень для нових політичних реалій, явищ тощо.

Як відомо, у дослідженні нової лексики використовуються різні підходи: когнітивно-прагматичний [Апресян 1995; Брекле 1978; Charaudeau 2005], лінгвокультурологічний [Гуральник 2006], соціолінгвістичний [Комина, Майорова 1996].

Метою даної статті є розгляд деяких семантико-стилістичних особливостей неологізмів політичної сфери в руслі традиційних методик, доповнивши їх деякими аспектами, що знаходяться, на нашу думку, на периферії неологічних пошуків, а саме, лінгвістичними перспективами новотворів.

Загалом, аналіз досліджень різних аспектів неології дозволяє констатувати зацікавлення мовознавців до проблем лінгвістичної перспекції новотворів, проте, за нашими міркуваннями, звернення до ідей мовного прогнозування має радше спорадичний, аніж системний характер. Значною мірою це пояснюється тим фактом, що мета-апарат лінгвістичного опису, як і сама методика дослідження новотворів, є недостатньо розробленими в силу "молодості" цього розділу лексикології. Таке звернення до проблем лінгвістичного прогнозування можна розглядати як постановку проблеми. Зазначимо, що установка на новизну є стереотипом політичного тексту, відповідно, оновлення мовної системи як спосіб презентації нового (в онтологічному і діалектичному значенні слова) можна розглядати як реалізацію даного стереотипу.

Засобами мови репрезентується та формується свідомість її носія: змінюючи лексичну систему, умовний політичний адресант реконструює когнітивне поле адресата, маніпулює його свідомістю, в результаті чого отримує можливість керувати його політичними діями. Лексичні інновації політичного дискурсу вирішують різні завдання, головні з яких – реалізація номінативної та аксіологічної функцій. "Новотвори є немов би "номінативними наслідками" змін у суспільстві, дозволяють відтворити "номінативний вигляд" епохи" [Плотникова 2000, с.174]. Аналіз матеріалу дозволяє виокремити в якості первинних функцій неологізації суспільно-політичної сфери експресивне позначення реалій.

Неологізація політичного дискурсу має усвідомлений, прагматичний характер. Продукування нових слів, словосполучень та значень розраховане на перлокутивний ефект. На це вказує частота використання метарефлексивів у політичних текстах, в тому числі в жанрі іронічного коментаря (в тому випадку, коли предметом коментування слугує не зміст висловлювання політика, а його форма). Для адресата в політичному дискурсі є характерним

“зацікавлення не стільки до розуміння слова, скільки до розуміння наміру того, хто ним користується” [Юдина 2001, с. 38].

Загалом, потрібно зазначити появу великої кількості інновацій, пов'язаних з іменами різних політичних діячів. Так, аналіз матеріалу виявив низку неологізмів, утворених від прізвища політичних діячів, які займають (чи займали) важливі державні посади, що слугують для позначення осіб, які є прихильниками, або підтримують політичні погляди та переконання того чи іншого політичного діяча: **berlusconisation** (від прізвища экс-прем'єр-міністра Італії Сільвіо Берлусконі: “*Le porte-parole du PCF, Olivier Dartigolles, a dénoncé aujourd'hui dans un communiqué “la berlusconisation de Nicolas Sarkozy” qu'il accuse d'être intervenu dans le dossier du rachat du Monde, réclamant “la transparence la plus complète” sur cette affaire.* (Le Figaro, le 12 juin 2010); **chiraquien** (від прізвища колишнього президента Французької Республіки Жака Ширака: “*Si Jacques Chirac n'est pas à proprement parler “une figure tutélaire” de l'UMP, beaucoup “se rattachent” à ses idées, comme lui-même, François Baroin ou Valérie Pécresse, affirme M. Bas. Tous trois ont apporté leur soutien à François Fillon. “D'une certaine manière, François Fillon incarne sans doute plus la défense des valeurs chiraquiennes”, estime M. Barré* (Le Monde, le 29 novembre 2012); **fabiuisien** (від прізвища Лорана Фабіуса, колишнього міністра економіки, фінансів та промисловості Франції): “*Patrick Buisson fabiuisien. Patrick Buisson, conseiller omniprésent de Nicolas Sarkozy, avait défendu depuis longtemps le choix de Laurent Fabius pour contredire Nicolas Sarkozy dans l'émission “Des paroles et des actes”, sur France 2, mardi soir*” (Le Figaro, le 7 mars 2012); **mitterandien, mitterandiste** (від прізвища колишнього президента Франції Франсуа Міттерана): “*Arrêtez d'associer la Pologne au cliché mitterandien du plombier, il n'a aucun sens, alors vraiment pas. Certains commentaires révèlent une étroitesse d'esprit, qu'il faut débattre rien que pour énoncer des simples vérités* (Le Point, le 30 novembre 2012); “*La bourgeoisie a touché son salaire, elle soutiendra ce gouvernement qui ne touchera pas à ses privilèges. Elle a été collaborationniste, gaulliste, mitterandiste, sarkoziste et maintenant hollandaise; l'important c'est que ses privilèges subsistent quelle que soit la dureté des temps* (La Tribune, le 16 octobre 2012).

Як особливо перспективним з лінгвістичної точки зору виокремлюємо суфікс **-iste: hollandiste** (від прізвища президента Франції Ф.Олланда): “*François Hollande s'est fixé un objectif raisonnable: rétablir l'équilibre des comptes en 2017. Les marchés le jugeront à l'aune de cet engagement. Comme ces êtres schizophrènes sont aussi soucieux de croissance, ils peuvent apprécier l'impulsion “hollandiste” donnée à l'Europe*” (Le Monde, 10 mai 2012).

На даному етапі особливо продуктивним для утворення численних твірних-неологізмів в сучасному політичному тексті є прізвище экс-президента Франції Ніколя Саркозі. Його прізвище створило сприятливий ґрунт для появи великої кількості новотворів: **sarkoboy, sarkofacho, sarkoland, sarkomania, sarkosphère, sarkozysme, super-sarko**. Французький лінгвіст К.Ажеж констатує факт, що з часів падіння монархії такий тип словотворення є типовим у французькій мові та є своєрідною формою вираження словесної свободи [Hagège 1987, p. 5]. Зазначимо, що французька голосна “o” регулярно використовується для скорочення слів або утворення складних слів (наприклад, *franco-français*). Наявність голосного звуку “o” в прізвищі президента апіорі вказує на можливість утворення різних твірних, яким шляхом афіксації можна надати або позитивне (**super-sarko**), або негативне (**sarko-facho**) значення. Таке явище масового розповсюдження твірних від прізвища *Sarkozy* можна пояснити широким суспільним резонансом, інтересом, який викликала та продовжує викликати персону экс-президента. Неологізми свідчать про те, що в більшості випадків його образ асоціюється у французів з позитивними емоціями, а сам він характеризується як сильна і дуже активна особистість: “*François Fillon a ironisé lundi soir sur son rival pour la présidence de l'UMP, Jean-François Copé, en estimant que “le sarkozysme, c'est comme l'amour, il y en a qui en parlent beaucoup”, car “leur amour est assez récent”.* (Le Point, le 18 septembre 2012). Позитивні якості экс-президента знаходять відображення в неологізмі, утвореному за допомогою префікса **hyper** – **hyper-président**, який підкреслює могутність, велич экс-президента: “*Sarkozy, l'hyperprésident qui redevient un Français comme les autres*” (Le Parisien, le 20 mai 2008). Проте в деяких випадках можна спостерігати відображення незадоволення політикою экс-президента. Так, в апокопі **Sarko** суфікс “-o” слугує для передачі зневажливого значення, виражаючи несхвалення і

роздратування, викликане політикою Н. Саркозі: *Ségo vs Sarkozy: Sarkozy le tout puissant?* (Le Post Archives, le 10 février 2009).

Як нам видається, дані одиниці мають великі шанси на “лінгвістичне довголіття”.

Таким чином, вивчення та фіксація в лексикографічних джерелах інновацій суспільно-політичної сфери пов'язані не тільки з питаннями поповнення лексичного фонду мови, але й з питаннями інтерпретації замислу колективного адресанта, вербальної ідеологічної маніпуляції, аксіологічної реконструкції картини світу масового адресата тощо. Фіксація в лексикографічних джерелах, як правило, передбачає відбір узуальних одиниць. Проте дана традиція обґрунтовано порушується, оскільки функції експресивної номінації і аксіологічної категоризації визначають домінування неuzuальних одиниць в процесі неологізації медіа-політичного дискурсу. Номінативний (а точніше – оціночно-номінативний) образ епохи найповніше зберігається в корпусі неuzuальних номінацій. Нам видається логічним розробка словників політичних неологізмів, що містять узуальні й неuzuальні інновації, внутрішні та зовнішні запозичення, семантичні деривати. Важливість таких словників в тому, що вони в концентрованому вигляді представляють ідеологічну і ціннісну мовну картину дійсності певної епохи, етапу розвитку суспільства, оскільки саме політичний дискурс актуалізує загальні цінності етносу, соціуму.

Література

Апресян Ю.Д. Избранные труды / Ю.Д.Апресян // Т. I. – М.: Языки русской культуры, 1995. – 715 с. Гуральник Т.А. Лингвистические маркеры социокультурного пространства в сфере неониминации / Т.А.Гуральник // Автореферат дис. ... канд. филол. наук. – Самара: Самарский гос. ун-т, 2006. – 19 с. Комина Е.В., Майорова А.В. Роль социомаркеров в появлении неологизмов / Е.В.Комина, А.В.Майорова // В сб.: Языковая динамика. – Тверь: Тверской гос. ун-т, 1996. – С. 34-38. Плотникова Л.И. Новое слово: Порождение, функционирование, узуализация / Л.И.Плотникова. – Белгород, 2000. – 207 с. Юдина Т.В. Теория общественно-политической речи / Т.В.Юдина. – М., 2001. – 160 с. Brekle Н.Е. Reflections on the conditions for coining, use and understanding of nominal compounds / Н.Е. Brekle // Proceedings of the 12th International Congress of Linguistics. – Innsbruck, 1978. – P. 68-77. Charaudeau P. Le discours politique. Les masques du pouvoir / P. Charaudeau. – Paris: Vuibert, 2005. – 256 p. Hagège C. Le français et les siècles / C. Hagège. – Paris, O. Jacob, 1987. – 270 p.

УДК: 811.111:81'276.6

ЛАЗЕБНА Н. В.

(Запорізький національний університет)

МЕТОДОЛОГІЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ АНТРОПНОЇ СФЕРИ-ДОНОРА ФОРМУВАННЯ ОБРАЗНОГО КОМПОНЕНТА АНГЛОМОВНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ

В статті представлено методологічну диференціацію антропної сфери-донора формування образного компонента англomовної комп'ютерної термінолексики. Антропоцентричність термінологічного конструкту англomовного комп'ютерного дискурсу є відображенням кореляцій різних ментальних світів, поєднання буденної картини світу із віртуальною, що є сприятливим середовищем утворення інноваційної англomовної термінолексики в межах статичного безпосереднього, статичного опосередкованого та динамічного опосередкованого антропних, а також параантропного факторів.

Ключові слова: антропна сфера-донор формування образного компонента, англomовний комп'ютерний дискурс, антропоцентричний термінологічний конструкт, суб'єкти категорії "mixed reality".

Лазебная Н. В. Методологическая дифференциация антропной сферы-донора формирования образного компонента англоязычной компьютерной терминологии. В статье представлено методологическую дифференциацию антропной сферы-донора формирования образного компонента англоязычной компьютерной терминологии. Антропоцентричность терминологического конструкта англоязычного компьютерного дискурса является отображением корреляций разных ментальных миров, объединения повседневной картины мира с виртуальной, что и является благоприятной средой образования инновационной англоязычной терминологии в пределах статического непосредственного, статического опосредованного и динамического антропных, а также параантропного факторов.

Ключевые слова: антропная сфера-донор формирования образного компонента, англоязычный компьютерный дискурс, антропоцентрический терминологический конструкт, субъекты категории "mixed reality".

Lazebnaya N. V.. Anthropic Donor Sphere of Imagery Component Creation in English Computer Termlexis and its Methodological Differentiation. The article deals with methodological differentiation of anthropic donor sphere of imagery component creation in English computer termlexis. Anthropocentricity of English Computer Discourse terminological construction is the reflection of different mental worlds' correlation and integrity of common and virtual worldviews. This is a favorable environment for innovative English termlexis coinage in terms of static direct anthropic factor, static indirect anthropic factor, dynamic indirect anthropic factor, static paraanthropic factor.

Key words: Anthropic Donor Sphere of Imagery Component Creation, English computer discourse, anthropocentric terminological construct, subjects of "mixed reality" category.